

HE 127/2011 vp

**HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE VUODEN 2011
NELJÄNNEKSI LISÄTALOUSARVIOKSI**

Viitaten tämän esityksen yleisperusteluihin ja yksityiskohtaisten perustelujen selvityksiin ehdotetaan,
että Eduskunta päättäisi hyväksyä oheen liitetyn ehdotuksen neljänneksi lisätalousarvioksi vuodelle 2011.

Helsingissä 29 päivänä marraskuuta 2011

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Valtiovarainministeri *Jutta Urpilainen*

YLEISPERUSTELUT

Eduskunnalle annetaan hallituksen esitys vuoden 2011 *neljänneksi* lisätalousarvioksi.

Hallituksen lisätalousarvioesitys perustuu valtiovarainministeriön lokakuun suhdanne-ennusteeseen, jota ei ole tarpeen muuttaa neljättä lisätalousarvioesitystä annettaessa.

Maailmantalouden kasvuksi kuluvalle vuodelle ennustetaan 4 %. Varsinkin kehittyneissä teollisuusmaissa odotukset tulevasta taloudellisesta aktiviteetista ovat vaimentuneet. Jos rahoitusmarkkinoilla vallitseva epävarmuus jatkuu vielä pitkään, kasvusta muodostunee ennakoitua alhaisempaa. Myös Suomen talouskasvu on hidastumassa. Talouden ilmapiiri on heikentynyt nopeasti ja epävarmuus tulevasta talouskehityksestä on vallannut alaa. Vuoden 2011 kokonaistuotannon kasvuksi ennustetaan 3,5 %. Kasvun painopiste on yhä enenevässä määrin siirtymässä kotimaiseen kysyntään. Kansainvälisen talouden kasvun hidastuminen ja edelleen heikkenevä vaihtosuhte vaikuttavat jo v. 2011 Suomen vientiin. Niin kansainvälisen talouden kuin myös Suomen ennusteeseen sisältyvät riskit ovat pääsääntöisesti negatiivisia. Erityisesti Euroopassa riskinä ovat valtioiden korkea velkaantuminen ja pankkisektorin taseiden laatu.

Varsinaisten tulojen arviota ehdotetaan korotettavaksi nettomääräisesti 129 milj. eurolla. Verotuloarviota ehdotetaan korotettavaksi nettomääräisesti 127 milj. eurolla.

Ansio- ja pääomatuloveron kertymäärviota ehdotetaan korotettavaksi 180 milj. euroa. Taustalla ovat verovuoden 2010 lopullisten verotietojen valmistuminen sekä tiedot verovuoden 2011 verokertymästä, joiden pohjalta arvio veronsaajille tehtävissä tilityksissä sovellettavista vuosien 2010 ja 2011 jako-osuuksista on muuttunut valtion eduksi. Kertymätietojen pohjalta ehdotetaan, että kertymäärviota korotetaan myös arvonnalisäveron osalta 83 milj. euroa, tupakkaveron osalta 25 milj. euroa ja makeisten, jäätelön sekä virvoitusjuomien valmisteveron osalta 11 milj. euroa. Yhteisöveron kertymäärviota ehdotetaan alennettavaksi 111 milj. euroa verovuoden 2010 lopullisten verotietojen sekä maksuunpannuista yhteisöveroennakoista saatujen tietojen johdosta. Saatujen kertymätietojen perusteella ehdotetaan, että kertymäärviota alennetaan perintö- ja lahjaveron osalta 15 milj. euroa, eräistä vakuutusmaksuista suoritettavan veron osalta 13 milj. euroa, alkoholijuomaveron osalta 23 milj. euroa sekä varainsiirtoveron osalta 10 milj. euroa.

Lisäksi muista tuloista Korot muista lainoista -momentin kertymäärviota ehdotetaan korotettavan 7 milj. euroa ja talletuksista saatavien korkotulojen arviota alennettavan 5 milj. euroa.

Kuntien peruspalvelujen valtionosuuden määrärahaa esitetään korotettavaksi 60 milj. eurolla. Korotus perustuu työmarkkinakeskusjärjestöjen raamisopimukseen (Suomen kilpailukyvyyn ja työllisyy-

Talouden näkymät

Tuloarviot

Määrärahat ja tasapaino

den turvaamisesta) ja siihen liittyvään hallituksen kannanottoon, jonka mukaan valtio kompensoi kunnille raamisopimukseen sitoutuneiden alojen palkansaajien 150 euron suuruisen kertaerän. Määrärahan lisäys on kertaluonteinen.

Varsinaisten tulojen 129 milj. euron korotus ja määrärahojen 61 milj. euron lisäys huomioon ottaen vuoden 2011 neljäs lisätalousarvioesitys vähentää nettolainanoton tarvetta 68 milj. eurolla. Valtion nettolainanotoksi vuonna 2011 arvioidaan 6,4 mrd. euroa, jolloin valtionvelan määrä vuoden lopussa olisi 82 mrd. euroa eli 43 % suhteessa bruttokansantuotteeseen.

Budjettitalouden tuloarviot, määrärahat ja tasapaino, milj. euroa

	2010 Tilinpäätös	2011 Hyväksytty talousarvio (TA+LTA:t)	2011 Hallituksen esitys	2011 Yhteensä
Määrärahat yhteensä				
(pl. valtionvelan vähentäminen)	49 880	51 356	61	51 417
— Valtionvelan korot (pääluokka 36)	1 890	1 976	-	1 976
Valtionvelan vähentäminen				
(pääluokka 37)	-	-	-	-
— Nettokuoletukset	-	-	-	-
— Velanhallinta	-	-	-	-
		-		
Tuloarviot yhteensä				
(pl. nettolainanotto ja velanhallinta)	39 051	44 859	129	44 988
— Verotulot	32 207	36 136	127	36 263
— Muut tulot	6 844	6 926	2	6 928
— Kumulatiivisen ylijäämän käyttö	-	1 797	-	1 797
Nettolainanotto ja velanhallinta				
(mom. 15.03.01)	11 272	6 497	-68	6 429
— Nettolainanotto	11 038	6 597	-68	6 529
— Velanhallinta	234	-100	-	-100

Vaalikauden kehys

Lisätalousarvioesityksessä kehykseen luettavia menoja ehdotetaan lisättävän 61 milj. eurolla, jolloin vuoden 2011 kehysmenojen taso olisi 37 861 milj. euroa. Menokehys vuodelle 2011 on 30 080 milj. euroa, joten jakamattomaksi varaukseksi jää n. 220 milj. euroa. Lisäksi vuodelta 2010 jäi käyttämättä menokehysten jakamatonta varausta, josta kauden 2008—2011 kehyssäännön mukaisesti voidaan vuonna 2011 käyttää kertaluonteisiin menoihin enintään 100 milj. euroa.

Eduskunnan vuodelle 2011 hyväksymät määrärahat ja nyt ehdotettavat määrärahojen muutokset pääluokittain, euroa

	Pääluokka	Hyväksytty talousarvio (TA+LTA:t)	Hallituksen esitys	Yhteensä
21.	Eduskunta	133 253 000	-	133 253 000
22.	Tasavallan presidentti	21 916 000	-	21 916 000
23.	Valtioneuvoston kanslia	80 858 000	-	80 858 000
24.	Ulkoasiainministeriön hallinnonala	1 271 559 000	-	1 271 559 000
25.	Oikeusministeriön hallinnonala	845 362 000	-	845 362 000
26.	Sisäasiainministeriön hallinnonala	1 341 795 000	-	1 341 795 000
27.	Puolustusministeriön hallinnonala	2 731 093 000	-	2 731 093 000
28.	Valtiovarainministeriön hallinnonala	15 606 895 000	60 581 000	15 667 476 000
29.	Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonala	6 809 136 000	-	6 809 136 000
30.	Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala	2 832 733 000	-	2 832 733 000
31.	Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonala	2 105 752 000	-	2 105 752 000
32.	Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonala	3 755 941 000	-	3 755 941 000
33.	Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala	11 505 266 000	-	11 505 266 000
35.	Ympäristöministeriön hallinnonala	338 431 000	-	338 431 000
36.	Valtionvelan korot	1 976 000 000	-	1 976 000 000
Yhteensä		51 355 990 000	60 581 000	51 416 571 000

Eduskunnan vuodelle 2011 hyväksymät tuloarviot ja nyt ehdotettavat tuloarvioiden muutokset osastoittain, euroa

	Osasto	Hyväksytty talousarvio (TA+LTA:t)	Hallituksen esitys	Yhteensä
11.	Verot ja veronluonteiset tulot	36 136 174 000	127 000 000	36 263 174 000
12.	Sekalaiset tulot	4 711 935 000	-	4 711 935 000
13.	Korkotulot, osakkeiden myyntitulot ja voiton tuloutukset	2 022 080 000	2 000 000	2 024 080 000
15.	Lainat (pl. nettolainanotto ja velanhallinta)	1 988 803 000	-	1 988 803 000
Yhteensä (pl. nettolainanotto ja velanhallinta)		44 858 992 000	129 000 000	44 987 992 000
15.03.01	Nettolainanotto ja velanhallinta	6 496 998 000	-68 419 000	6 428 579 000
Yhteensä		51 355 990 000	60 581 000	51 416 571 000

Vuoden 2011 IV lisätalousarvio

TULOARVIOT

Osasto 11	€
11. VEROT JA VERONLUONTEISET TULOT	127 000 000
01. Tulon ja varallisuuden perusteella kannettavat verot	54 000 000
01. Ansio- ja pääomatuloverot, lisäystä	180 000 000
02. Yhteisövero, vähennystä	-111 000 000
04. Perintö- ja lahjaverot, vähennystä	-15 000 000
04. Liikevaihdon perusteella kannettavat verot ja maksut	70 000 000
01. Arvonlisävero, lisäystä	83 000 000
02. Eräistä vakuutusmaksuista suoritettava vero, vähennystä	-13 000 000
08. Valmisteverot	13 000 000
01. Tupakkaverot, lisäystä	25 000 000
04. Alkoholijuomaverot, vähennystä	-23 000 000
05. Makeisten, jäätelön ja virvoitusjuomien valmisteverot, lisäystä	11 000 000
10. Muut verot	-10 000 000
05. Varainsiirtoverot, vähennystä	-10 000 000

Osasto 13

13. KORKOTULOT, OSAKKEIDEN MYyntITULOT JA VOI- TON TULOUTUKSET	2 000 000
01. Korkotulot	2 000 000
05. Korot muista lainoista, lisäystä	7 000 000
07. Korot talletuksista, vähennystä	-5 000 000

Osasto 15

15. LAINAT	-68 419 000
03. Valtion nettolainanotto ja velanhallinta	-68 419 000
01. Nettolainanotto ja velanhallinta, vähennystä	-68 419 000

Tuloarvioiden kokonaismäärä:**60 581 000**

MÄÄRÄRAHAT

Pääluokka 28	€
28. VALTIOVARAINMINISTERIÖN HALLINNONALA	60 581 000
80. Siirrot Ahvenanmaan maakunnalle	581 000
30. Ahvenanmaan tasoituskas (arviomääräraha), lisäystä	581 000
90. Kuntien tukeminen	60 000 000
30. Valtionosuus kunnille peruspalvelujen järjestämiseen (arviomäärä- raha), lisäystä	60 000 000

Määrärahojen kokonaismäärä:

60 581 000

TULOARVIOT

Osasto 11 VEROT JA VERONLUONTEISET TULOT

01. Tulon ja varallisuuden perusteella kannettavat verot

01. Ansio- ja pääomatuloverot
Momentille arvioidaan kertyvän lisäystä 180 000 000 euroa.

Selvitysosa: Tuloarvion korottaminen perustuu vuoden 2010 verotuksen valmistumisesta aiheutuviin vuosien 2010 ja 2011 veronsaajien jako-osuuksien oikaisuihin. Vuoden 2010 jako-osuuksien oikaisu korottaa valtiolle vuodelta 2010 tilitettäviä veroja noin 91 milj. euroa. Vuoden 2011 jako-osuuksien oikaisu korottaa momentin kertymäärviota noin 110 milj. euroa. Lisäksi loka- ja marraskuun kertymätiedot alentavat momentin kertymäärviota noin 20 milj. euroa. Ansio- ja pääomatuloverokertymän arvioidaan olevan 7 703 milj. euroa.

2011 IV lisätalousarvio	180 000 000
2011 II lisätalousarvio	404 000 000
2011 I lisätalousarvio	-291 000 000
2011 talousarvio	7 410 000 000
2010 tilinpäätös	6 495 559 953
2009 tilinpäätös	7 188 100 700

02. Yhteisövero

Momentilta vähennetään 111 000 000 euroa.

Selvitysosa: Kuluvana vuonna maksuunpannuista yhteisöveroennakoista marraskuun jälkipuoliskolla saatujen tietojen ja vuoden 2010 verotuksen valmistumisesta saatujen tietojen perusteella yhteisöveron kertymän arvioidaan jäävän 3 435 milj. euroon. Verovuoden 2010 lopulliset verotiedot vähentävät kertymäärviota 46 milj. euroa. Kuluvana vuonna maksuunpantujen yhteisöveroennakoiden alentuminen vaikuttaa kertymäärviioon 65 milj. euroa vähentävästi.

2011 IV lisätalousarvio	-111 000 000	<i>Selvitysosa:</i> Tuloarvion alentaminen	
2011 III lisätalousarvio	-61 000 000	perustuu marraskuussa saatuihin kertymätie-	
2011 II lisätalousarvio	-182 000 000	toihin. Momentin kertymän arvioidaan jäävän	
2011 talousarvio	3 789 000 000	390 milj. euroon.	
2010 tilinpäätös	2 972 396 819		
2009 tilinpäätös	2 207 020 618	2011 IV lisätalousarvio	-15 000 000
		2011 talousarvio	405 000 000
		2010 tilinpäätös	387 421 384
		2009 tilinpäätös	439 539 011
<i>04. Perintö- ja lahjavero</i>			
Momentilta vähennetään 15 000 000 euroa.			

04. Liikevaihdon perusteella kannettavat verot ja maksut

<i>01. Arvonlisävero</i>		<i>02. Eräistä vakuutusmaksuista suoritettava vero</i>	
Momentille arvioidaan kertyvän lisäystä 83 000 000 euroa.		Momentilta vähennetään 13 000 000 euroa.	
<i>Selvitysosa:</i> Kertymäarvioon tehdyn teknisen korjauksen ja toteutuneiden kertymätietojen perusteella arvonlisäveron kertymäksi arvioidaan 15 005 milj. euroa.		<i>Selvitysosa:</i> Tuloarvion alentaminen perustuu marraskuussa saatuihin kertymätie-	
		toihin. Momentin kertymäksi arvioidaan 625 milj. euroa.	
2011 IV lisätalousarvio	83 000 000	2011 IV lisätalousarvio	-13 000 000
2011 III lisätalousarvio	48 000 000	2011 talousarvio	638 000 000
2011 II lisätalousarvio	303 000 000	2010 tilinpäätös	584 258 713
2011 talousarvio	14 571 000 000	2009 tilinpäätös	557 354 661
2010 tilinpäätös	13 710 451 825		
2009 tilinpäätös	13 315 890 692		

08. Valmisteverot

<i>01. Tupakkavero</i>		<i>04. Alkoholijuomavero</i>	
Momentille arvioidaan kertyvän lisäystä 25 000 000 euroa.		Momentilta vähennetään 23 000 000 euroa.	
<i>Selvitysosa:</i> Tuloarvion korottaminen perustuu marraskuussa saatuihin kertymätie-		<i>Selvitysosa:</i> Tuloarvion alentaminen perustuu marraskuussa saatuihin kertymätie-	
toihin. Momentin kertymäksi arvioidaan 729 milj. euroa.		toihin. Momentin kertymäksi arvioidaan 1 286 milj. euroa.	
2011 IV lisätalousarvio	25 000 000	2011 IV lisätalousarvio	-23 000 000
2011 talousarvio	704 000 000	2011 talousarvio	1 309 000 000
2010 tilinpäätös	698 184 718	2010 tilinpäätös	1 284 317 665
2009 tilinpäätös	688 946 735	2009 tilinpäätös	1 206 523 429

05. Makeisten, jäätelön ja virvoitusjuomien valmistevero toihin. Momentin kertymäksi arvioidaan 126 milj. euroa.

Momentille arvioidaan kertyvän lisäystä 11 000 000 euroa.

Selvitysosa: Tuloarvion korottaminen perustuu marraskuussa saatuihin kertymätie-

2011 IV lisätalousarvio	11 000 000
2011 talousarvio	115 000 000
2010 tilinpäätös	37 010 257
2009 tilinpäätös	35 454 403

10. Muut verot

05. Varainsiirtovero

Momentilta vähennetään 10 000 000 euroa.

Selvitysosa: Tuloarvion alentaminen perustuu marraskuussa saatuihin kertymätietoihin. Momentin kertymäksi arvioidaan 540 milj. euroa.

2011 IV lisätalousarvio	-10 000 000
2011 talousarvio	550 000 000
2010 tilinpäätös	519 549 733
2009 tilinpäätös	484 183 210

Osasto 13

KORKOTULOT, OSAKKEIDEN MYYNTITULOT JA VOITON TULOUTUKSET

01. Korkotulot

05. Korot muista lainoista

Momentille arvioidaan kertyvän lisäystä 7 000 000 euroa.

Selvitysosa: Kertymäarvion korottaminen perustuu tarkentuneille arvioille muiden valtioiden lainoista sekä viennin jälleenrahoituksen lainoista saatavista korkotuloista. Momentin kertymäksi arvioidaan 59 milj. euroa.

2011 IV lisätalousarvio	7 000 000
2011 I lisätalousarvio	43 600 000
2011 talousarvio	8 180 000
2010 tilinpäätös	23 667 453
2009 tilinpäätös	7 901 212

07. Korot talletuksista

Momentilta vähennetään 5 000 000 euroa.

Selvitysosa: Kassan pääomaksi arvioidaan keskimäärin 8,5 mrd. euroa, mikä on 0,5 mrd. euroa aiemmin arvioitua vähemmän. Korkokantaa koskevaan arvioon ei ehdoteta muutosta. Momentin kertymäksi arvioidaan 85 milj. euroa.

2011 IV lisätalousarvio	-5 000 000
2011 talousarvio	90 000 000
2010 tilinpäätös	41 700 844
2009 tilinpäätös	59 192 194

Osasto 15 LAINAT

03. Valtion nettolainanotto ja velanhallinta

01. Nettolainanotto ja velanhallinta

Momentilta vähennetään 68 419 000 euroa.

Selvitysosa: Nimellisarvoiseen nettolainanottoon merkitään vähennystä 68 419 000 euroa, jolloin nimellisarvoisen nettolainanoton määrä on 6 528 579 000 euroa vuonna 2011. Velanhallinnan erät mukaan lukien nettotulojen määrä on 6 428 579 000 euroa vuonna 2011.

Tulot ja menot (milj. euroa)

Tulot	
Nimellisarvoinen nettolainanotto (netto)	6 529
Menot	
Emissiotappiot (netto)	-90
Pääomatappiot (netto)	-10
Nettotulot	6 429
2011 IV lisätalousarvio	-68 419 000
2011 III lisätalousarvio	-1 700 392 000
2011 II lisätalousarvio	-814 591 000
2011 I lisätalousarvio	941 356 000
2011 talousarvio	8 070 625 000
2010 tilinpäätös	11 272 089 213
2009 tilinpäätös	10 264 465 191

M Ä Ä R Ä R A H A T

Pääluokka 28 VALTIOVARAINMINISTERIÖN HALLINNONALA

80. Siirrot Ahvenanmaan maakunnalle

30. Ahvenanmaan tasoitusmaksu (arviomääräraha)	2011 IV lisätalousarvio	581 000
	2011 III lisätalousarvio	-62 000
Momentille myönnetään lisäystä 581 000 euroa.	2011 II lisätalousarvio	3 809 000
	2011 I lisätalousarvio	-1 019 000
<i>Selvitysosa:</i> Lisäys aiheutuu Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) perusteena olevien valtion vuoden 2011 talousarviossa arvioitujen tulojen määrän kasvusta.	2011 talousarvio	191 053 000
	2010 tilinpäätös	175 028 505
	2009 tilinpäätös	164 486 434

90. Kuntien tukeminen

30. Valtionosuus kunnille peruspalvelujen järjestämiseen (arviomääräraha)

Momentille myönnetään lisäystä 60 000 000 euroa.

Selvitysosa: Määrärahan lisäys perustuu kunta-alan palkkaratkaisun tukemiseen ja

se on kertaluonteinen. Lisäys on 150 euroa kunta-alan ns. raamisopimukseen sitoutuneiden alojen palkansaajaa kohden sopimuksen ehdot huomioon ottaen ja se maksetaan kunnille asukasta kohden tasasuuruusena summana.

2011 IV lisätalousarvio	60 000 000
2011 III lisätalousarvio	34 512 000
2011 talousarvio	8 039 480 000
2010 tilinpäätös	7 799 336 219
2009 tilinpäätös	7 294 799 156